

Καλλιεργώντας τη νατουραλιστική νοημοσύνη των παιδιών.

Ο καθένας στη θέση του: απειλούμενα ζώα και οι βιότοποί τους

Η οικολογία ερευνά τη σχέση των έμβιων οργανισμών μεταξύ τους και με το περιβάλλον. Ερευνά σχέσεις, δυναμικές ισορροπίες και αλλαγές στα οικοσυστήματα. Βασική έννοια στην οικολογία είναι αυτή του βιοτόπου. Κάθε οργανισμός ζει ή φύσεται σε έναν συγκεκριμένον βιότοπο. Το κλίμα, ο προσανατολισμός του τόπου, το έδαφος, το νερό, η υγρασία, η διαθεσιμότητα τροφής, όλα παίζουν ρόλο σε έναν βιότοπο για την εμφάνιση συγκεκριμένων ειδών. Βασικό μηχανισμός των ειδών, για την επιβίωσή τους, είναι η προσαρμογή. Τα παιδιά μπορούν εύκολα να καταλάβουν ποιο ζώο ζει που και τι το βοηθάει να επιβιώσει στον συγκεκριμένο περιβάλλον. Αυτό είναι το πρώτο βήμα για να καταλάβουν ότι αν το περιβάλλον υποβαθμιστεί ή αλλάξει ριζικά,

Υλικά:

Εικόνες ζώων και βιοτόπων, όπως αυτές που προτείνονται εδώ ή άλλες που θα σκεφτείτε εσείς. Έχει σημασία το παιδί να μπορέσει να καταλάβει εύκολα ποια χαρακτηριστικά του σώματος του ζώου το βοηθάνε να προσαρμοστεί στον βιότοπό του.

Βήμα 1. Εισαγωγή στο θέμα: τα ζώα και το σπίτι τους.

Στον κύκλο κάθε παιδί λέει ένα άγριο ζώο που του αρέσει. Διαχωρίζουμε τα άγρια ζώα από τα ζώα του αγροκτήματος. Ο εκπαιδευτικός καλεί τα παιδιά να φανταστούν ότι μεταμορφώνονται σε αυτό το ζώο που διάλεξαν. Σηκώνονται. Παίρνουν τη στάση του ζώου που διάλεξαν. Με τυμπανάκι ή μουσική κινούνται στον χώρο. Όταν το τυμπανάκι ή η μουσική σταματά, μένουν ακίνητα. Βεβαιωνόμαστε ότι όλα τα παιδιά μπορούν να ελέγξουν την κίνησή τους και είναι συγκεντρωμένα. Αν όχι, επιμένουμε στα απλά αυτά παραγγέλματα (σταματώ-ξεκινώ, κινούμαι γρήγορα-σταματώ, κινούμαι αργά-σταματώ, δεν ενοχλεί το ένα ζώο τα άλλα κλπ.) ώσπου να πετύχουμε τη συγκέντρωση και την πειθαρχία που χρειάζεται η δημιουργική έκφραση.

Βήμα 2. Πες μου καλό μου ζώο...

Στον κύκλο. «Ποιο παιδί θέλει να έρθει να μας κάνει με παντομίμα το ζώο που ήταν; Εμείς θα προσπαθήσουμε να το μαντέψουμε;»

Τα περισσότερα παιδιά θέλουν να κάνουν την παντομίμα. Πριν καθίσει στη θέση του το παιδί που έπαιξε ο εκπαιδευτικός του παίρνει μικρή συνέντευξη. Οι άνθρωποι θέλουν να μάθουν περισσότερα γι αυτό το ζώο. «Τες μου καλό μου ζώο, που ζεις; Και ποιο μέρος του σώματό σου ή ποιο χαρακτηριστικό σου σε βοηθάει να ζήσεις στον τόπο σου;» Αν χρειαστεί ο εκπαιδευτικός βοηθάει: μήπως τα φτερά σου; Τα πτερύγιά σου; Οι χαβλιόδοντές σου; Το τρίχωμά σου, για να μην κρυώνεις; Το χρώμα σου για να κρύβεσαι στους πάγους ή στα δέντρα;

Το παιχνίδι συνεχίζεται ώσπου να παίξουν όσα παιδιά θέλουν και πάντως πριν κουραστεί η ομάδα.

Συχνά συμβαίνει να θέλουν όλα τα παιδιά να παίξουν, αλλά τα υπόλοιπα παιδιά που κάθονται να κουράζονται. Τότε ο εκπαιδευτικός μπορεί να ζητήσει από όλα τα παιδιά να σηκωθούν, να πάρουν τη στάση του ζώου που έχουν διαλέξει και να τους αγγίζει, να λένε ποιο ζώο είναι και που ζούνε.

Βήμα 3. Ομαδοποιήσεις

Ο εκπαιδευτικός ζητάει να κινηθούν στον χώρο, με το τυμπανάκι ή τη μουσική, όλα τα ζώα που ζούνε στον αέρα. Τα άλλα ακίνητα. Ύστερα όλα τα ζώα που ζούνε στη ζούγκλα. Τα άλλα παρακολουθούν. Αυτά που ζούνε στη θάλασσα, στη ζούγκλα κλπ.

Έτσι τα παιδιά συνειδητοποιούν τα διαφορετικά περιβάλλοντα και τους διαφορετικούς βιότοπους των άγριων ζώων.

Ο εκπαιδευτικός συνεχίζει με παραγγέλματα που αναφέρονται στα χαρακτηριστικά που βοηθάνε τα ζώα να επιβιώσουν στο περιβάλλον τους. Κινούνται όλα τα ζώα που έχουν γαμψά νύχια. Τα ζώα που έχουν πυκνό τρίχωμα, δυνατή όραση, δυνατή όσφρηση, αυτά που τρέχουν γρήγορα, αυτά που έχουν ίδιο χρώμα με το περιβάλλον και κρύβονται εύκολα, αυτά που αλλάζουν εμφάνιση ανάλογα με το περιβάλλον (χταπόδια π.χ.) κλπ. Αν τα παιδιά δεν ξέρουν αν έχουν το χαρακτηριστικό που αναφέρει ο εκπαιδευτικός, ρωτάνε και ο εκπαιδευτικός απαντά..

Βήμα 4. Ο καθένας στη θέση του.

Κρεμάμε στον τοίχο εικόνες από διάφορους βιότοπους και περιβάλλοντα όπως:

Πάγοι

Ζούγκλα

Εύκρατο δάσος
Υγρότοπος
Θάλασσα
Αέρας (ουρανός)
Σαβάννα
Σπηλιά

Μοιράζουμε στα παιδιά (σε μικρές ομάδες) εικόνες με ζώα που ζούνε σε αυτούς τους βιοτόπους.

Π.χ.:(κατά σειρά που αντιστοιχεί στους βιοτόπους)

Ζώα	Χαρακτηριστικά που βοηθούν στην επιβίωση
Πολική αρκούδα	Λευκό χρώμα, γούνα, λίπος
Τίγρη	Χρώμα δέρματος, ταχύτητα, μεγάλο άλμα
Ελάφι	Χρώμα δέρματος, ταχύτητα
Φλαμίγκο πόδια	Ράμφος μακρύ για να ψαρεύει ψάρια, μακριά
Χταπόδι	Μελάνι, αλλαγή χρώματος για καμουφλάζ
Αητός	Φτερά, δυνατή όραση
Ελέφαντας	Χαυλιόδοντες-προβοσκίδα
Νυχτερίδα	Σύστημα επικοινωνία «σόναρ», με ήχους, αφού η σπηλιά είναι σκοτεινή

Βήμα 5. Κάθε βίοτοπος και τα προβλήματά του.

Ο εκπαιδευτικός μοιράζει στα παιδιά εικόνες που εικονίζουν:

Λιώσιμο πάγων
Κόψιμο δέντρων
Φωτιά στο δάσος
Μπάζωμα υγροτόπου
Πλαστικές σακούλες στη θάλασσα
Καπνός από εργοστάσιο
Μπιμπελό από ελεφαντόδοντο
Τουρισμός και φώτα σε σπήλαιο

Τα παιδιά πρέπει να αντιστοιχήσουν την απειλή με τον βιότοπο.

Ο εκπαιδευτικός μπορεί να εισάγει και τον άνθρωπο στο παιχνίδι. Γιατί οι κάτοικοι της Αφρικής είναι μαύροι ενώ οι κάτοικοι των βορειοευρωπαϊκών χωρών ανοιχτόχρωμοι και ξανθοί;

Ποιο χαρακτηριστικό του είναι το πιο πολύτιμο για να ζήσει; Αν είναι το μυαλό του, που τον βοηθάει να επιβιώσει, γιατί προκαλεί τόσα προβλήματα στο περιβάλλον των ζώων; Μήπως κάποια από αυτά τα προβλήματα κάνουν κακό και στον ίδιον τον άνθρωπο; Τι χάνει ο άνθρωπος όταν καίγονται τα δάση;

Μπορούμε να συνδυάσουμε το πρόγραμμα με επίσκεψη πεδίου στο Αττικό Ζωολογικό Πάρκο όπου έχει γίνει προσπάθεια ανάπλασης του βιοτόπου του κάθε ζώου.

Περισσότερο παιδαγωγικό υλικό για την κλιματική αλλαγή στο <http://www.wwf.gr/>. Μπορείτε να φωνάξετε το WWF στο σχολείο σας για ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα. Τηλ. 210 3314 893.

Ελένη Σβορώνου